

PSYCHOLOGICKÉ VYŠETŘOVACÍ METODY V MEDICÍNĚ

Odb.as., PhDr. **Pavel Harsa**, Ph.D., Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN Praha

Obor: **Lékařská psychologie**

Lékařská psychologie je obor, který propojuje jednotlivé medicínské obory, zejména adiktologie, interní, psychiatrické, sexuologické a neurologické s psychologií. Jedná se o mladší klinický obor, nicméně s dlouhou na Psychiatrické klinice 1. LF UK a VFN Praha. Lze s určitostí tvrdit, že Lékařská psychologie je součástí vzdělávacích a praktických oborů pouze na 1.LF UK z celé ČR. V průběhu několika let, jsme se společně s doktorandy 1. LF UKc, věnovali několika validizačním studiím psychodiagnostických nástrojů, které jsme uváděli do klinické praxe v České republice.

Studie I. - Londýnská věž (Tower of London). Londýnská věž je neuropsychologický test pro měření exekutivních funkcí (plánování, řešení problémů apod.) u pacientů s neurologickými a psychiatrickými poruchami zasahujícími frontální laloky (Parkinsonova nemoc, frontotemporální demence a řadu dalších), poruchy chování s hyperaktivitou, autismus, nebo psychotická onemocnění (u kterých jsou oslabeny kognitivní funkce). Variantou ToL je její krátká verze (Tower of London – short version), kterou jsme představili ve studii v roce 2022 (Harsa et al, 2022). Naším cílem bylo určit, které položky zkrácené verze ToL budou mít dostatečné psychometrické vlastnosti tak, aby ToL byla vhodným klinickým nástrojem pro klinickou praxi. Byla předložena verze ToL se šesti položkami, tj. nejdelší námi vybraná verze, protože nebylo možné paralelně administrovat verzi čtyř – a pětipoložkovou, abychom neinterferovali výsledky možnou křivkou učení. Dle statistických výsledků můžeme konstatovat, že diskriminační validita zkrácené verze ToL byla klinicky významná (**Harsa et al, 2022; IF = 2.900**).

Studie II. – Diagnostika prostorového neglektu. Prostorový neglekt (PN) je jedním z nejčastějších syndromů vzniklým po poškození mozku. Projevuje se tím, že postižený neregistruje a nereaguje na podněty, které se nachází po poškození kontralaterální části prostoru k zasažené mozkové hemisféře (Heilman K. M. et al., 2000). Jde o velmi častý důsledek cévní mozkové příhody u 30–50 % pacientů v akutní až subakutní fázi nebo se objevuje po traumatickém poškození. Navzdory tomu je PN v rehabilitačním kontextu často nedostatečně diagnostikován a výsledně také nedostatečně léčen. Naším hlavním cílem bylo validovat testy kognitivních deficitů, zejména Škálu pro hodnocení PN (KF-NAP), pomocí které posuzujeme chování pacienta v 10 konkrétních aktivitách. Chování je při každé aktivitě hodnoceno na čtyřstupňové škále 0-3 podle projevů PN, kdy vyšší bodové ohodnocení označuje závažnější neglekt, zatímco 0 indikuje absenci neglektu (Vilimovský, T., Chen, P., Hoidekerová, K., **Harsa, 2021, IF = 3.752; Q2**).

Studie III – Osobnostní inventář PID-5. Validovaný osobnostní inventář posuzuje oblasti a aspekty maladaptivních osobnostních rysů. Obsahuje 220 položek seskupených do 25 aspektů a 5 širších kategorií., které představují negativní protipóly k známým a v psychologické praxi hojně využívaným faktorům Big-Five. Jednotlivé položky jsou hodnoceny pomocí Likertovy stupnice od 0 (zcela nepravdivé nebo často nepravdivé) do 3 (zcela pravdivé nebo často pravdivé). PID-5 (Personality Inventory for DSM-5) má několik zkrácených forem tvořených 160, 100, 36 a 25 položkami. Adaptace PID-5 do českého prostředí je spjata se dvěma výzkumnými studiemi, jejichž výsledky reflektují poznatky o psychometrických vlastnostech PID-5 u české populace (hodnocení na základě rysů osobnosti a hodnocení celkové míry narušení funkční schopnosti osobnosti).

Souhrn: Vzhledem k nárůstu duševních poruch v populaci roste i potřeba jejich včasné a přesné diagnostiky. Společně s kolegy jsem jsme se zaměřili na standardizaci a implementaci efektivních psychodiagnostických nástrojů postihujících široké spektrum (neuro)psychopatologie. Jejich zavedení do běžné psychologické praxe přispívá k naplnění aktuálních diagnostických potřeb.

TŘI NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PUBLIKACE SE VZTAHEM K TÉMATU HABILITAČNÍ PŘEDNÁŠKY:

Harsa, P. et al. (2022). Tower of London test — short version. *Neurologia I Neurochirurgia Polska*, 56(4), 365–370. **IF = 2.900**

Vilimovský, T., Chen, P., Hoidekrova, K., Slavicek, O., **Harsa, P.**: Prism Adaptation Treatment Predicts Improved Rehabilitation Responses in Stroke Patients with Spatial Neglect. *Healthcare* 2022, 10, 2009. **IF = 2.800; Q2**

Vilimovský, T., Chen, P., Hoidekerová, K., **Harsa, P.**: Prism adaptation treatment to address spatial neglect in an intensive rehabilitation program: A randomized pilot and feasibility trial. *PLOS ONE* | <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0245425> January 22, 2021. **IF = 3.752; Q2**